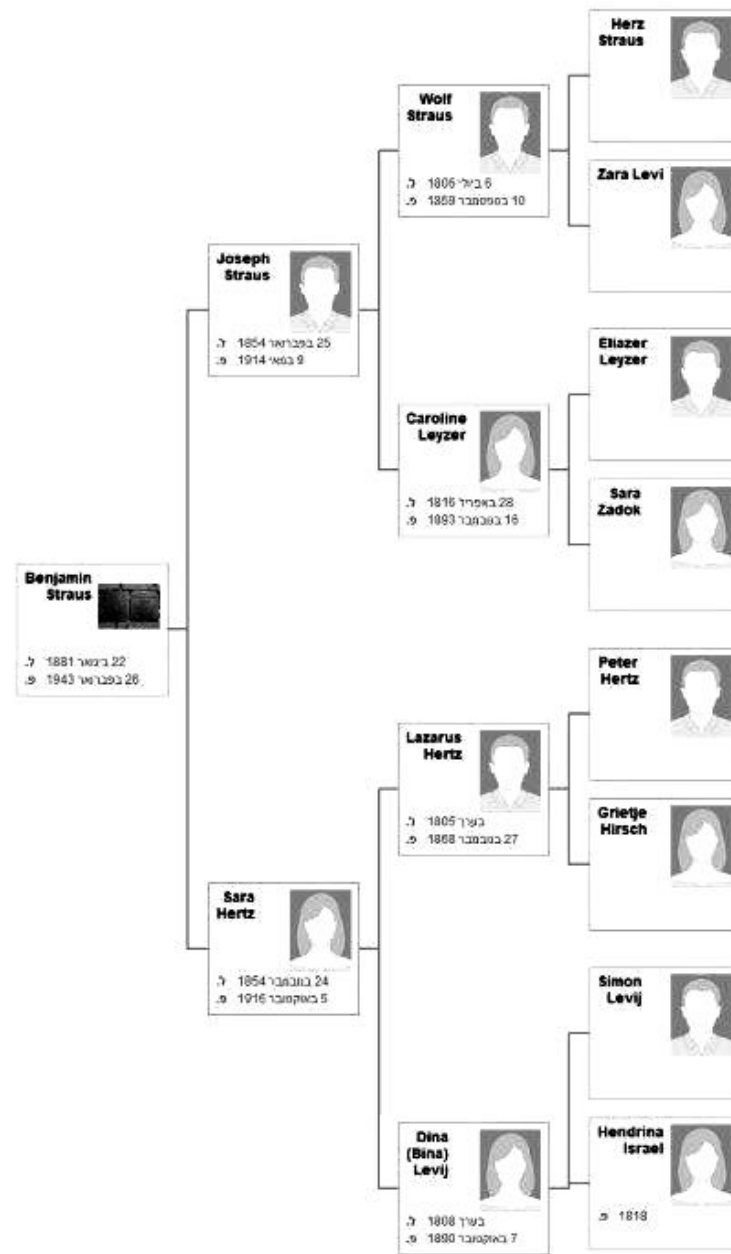

אנדרטת הרועה הטוב

תרשים אבות של Benjamin Straus

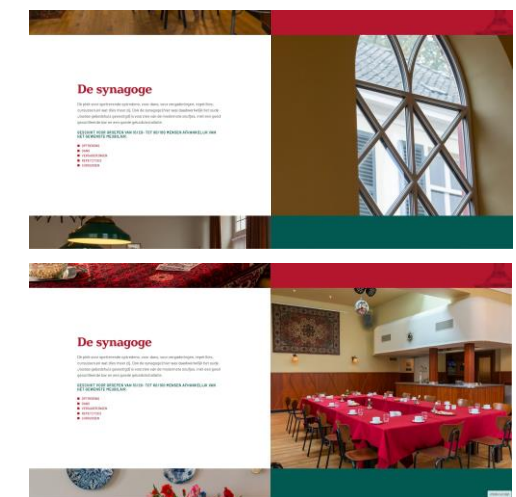
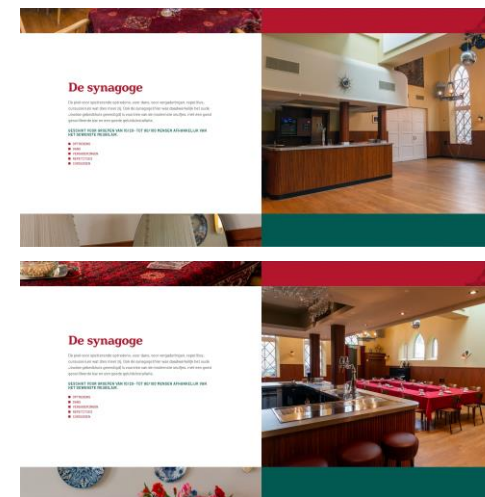
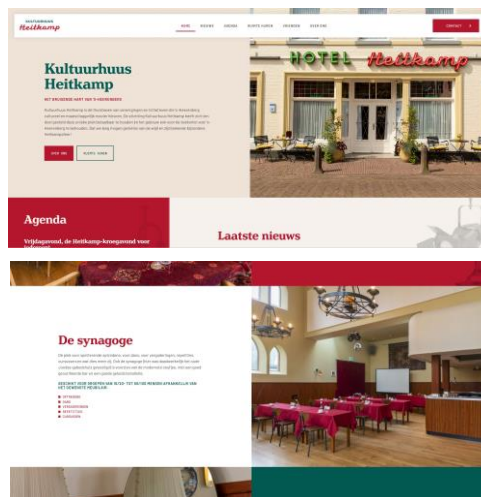

רחוב קלן
הבית של
משפחת שטראוס
(סבא יוס)

בית הכנסת

ONZE CABINE
 Onze cabine, twee meter bij één tien is een uitsluitend te zien. Het is een klein, maar drie personen. Je kunt er in slapen, als het moet, ook in wonen. Het dak en drie muren bestaan uit steen. Heel kunstig verborgen zit er geen de deur. Een lichte zij aan de vierde der muren, daar kunnen we zijn door naar buiten tuilen. Het licht geeft eveneens licht en wat licht en soms een manestraal op ons gezicht.
 Iedere avond nu, wanneer de zon is gedaald wordt er door ons ladders ladder echaald. Een kluit met haal boven, maakt alles gereed, daarna zijn we verdwenen voor je het weet. Van bogenen klinkt dan een stem tot ons door: "Buy boven" zegt Joep, "Ja, klinkt het in hoor. De laatste verblijding met breiden wordt verbroken EN ZIJN WE BOVEN "ONDERGEDOKEN"
 Als drie kleine kleuters heel braaf en net liggen wij naast elkaar in bed; maar wil de één zich soms gaan keren moet de anderen mee lavenen. Dat gaat soms hard, dat gaat soms ruw, van deen krijg je een klap, van dander een duw. En zoals U wel zult snappen krijgen ook hier de neutralen de klappen.
 Soms, het is werkelijk ongehoord, worden wij door ratten erg gestoord. Ze komen aan met veel gedraaf, maar Harry grijpt een ijzeren staaf en port in stro met veel kabaal. Van schrik gaan de ratten aan de haal, Toch slapen wij ondanks alle zorgen, van 's avonds vroeg tot aan de morgen. Komt Joep en opent weer de deur begint voor ons de dagelijkse sleur van spinnen, breien en goed eten, zodat je bijna de oorlog zou vergeten en de ratten ehhikken en houden nog s

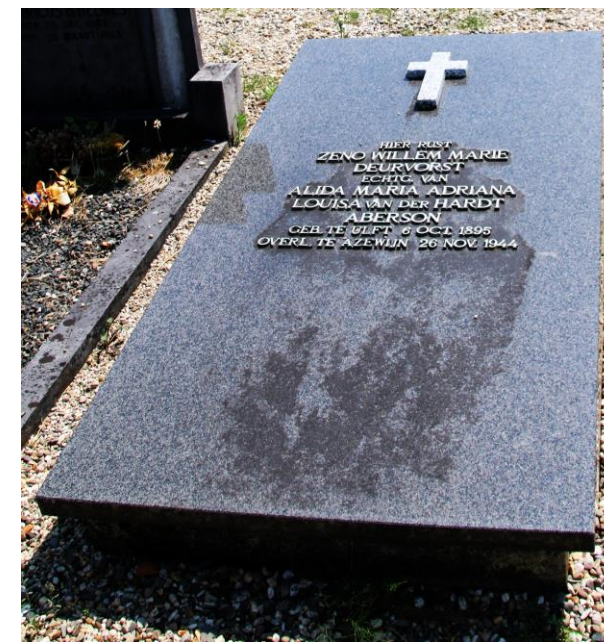
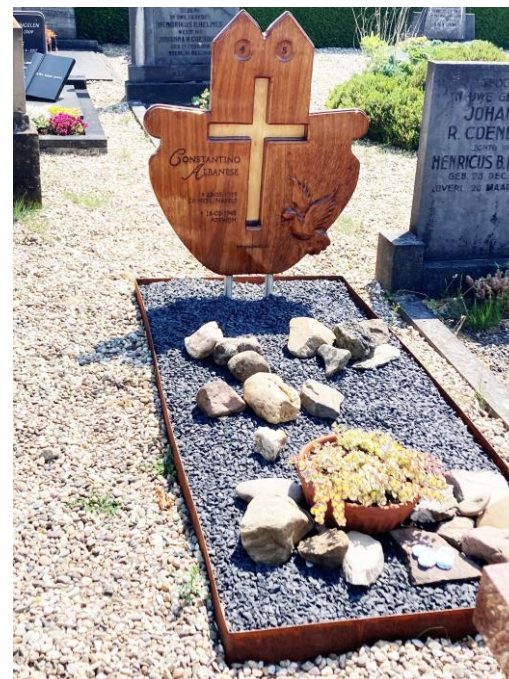
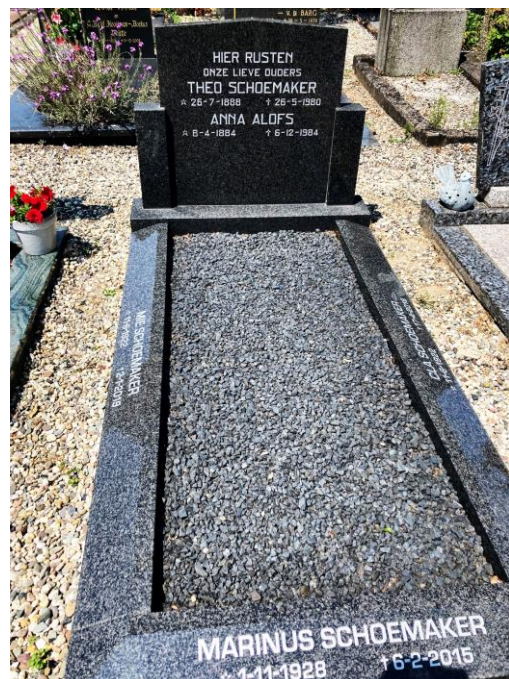
"הבקתה" אנדרטת הזכרון על פי השיר של דודה בטי: (מסמך השיר המקורי מוצג במוזיאון השואה בווינגטון)

פגישה עם נציגי משפחות המחתרת

מצבות אנשי המחותרת ואחרים
שמוזכרים ביומן המלחמה של הארי

20-April '20
 Maria wij:
 Bidden voor een goede afloop!

01-May-20
 I would like to pay tribute to the heroic souls
 in Azevijn who saved the life of my grandfather
 Carl Glazman during WW2. May their memory be a
 blessing that looks over this remarkable town & its people.
 - Ben Schenkel on behalf of the Glazman family, USA

x 5 mei - 2020
 Sterfte voor iedereen in deze
 corona tijd!!

26 JUNE 2023
 IN MEMORY OF THE BRAVE AZEVIJN PEOPLE WHO SAVED THE
 LIVES OF MY UNCLE HARRY STRASS AND MY AUNTIE DAPH AND
 BETTY STRASS DURING THE WW2. HAPPY TO BE ABLE AND
 MEET THE GARDEN, GEEBING AND HETZELAR FAMILY MEMBERS.
 WAS BEING ABLE TO DEAL OUR FEELINGS WITH THEM.
 SOFI AND BENNY

Volledig scherm

PREMIUM

Sofi en Beni Tirosh zijn deze week in Nederland om verhalen uit de Tweede Wereldoorlog op te duikelen. © Jan Ruland van den Brink

Van Israël naar Azewijn om het spoor van ome Harry te volgen: 'Het waren helden hier'

Het is hun derde bezoek aan Nederland, maar nog nooit waren ze zó dicht bij het oorlogsverleden van hun familie als nu. Beni en Sofi Tirosh bezochten maandag Azewijn, de plek waar de oom van Beni zat ondergedoken, en spraken ze met nazaten van de lokale verzetshelden.

Kay Scholten 27-06-23, 11:19

Van een grote stad onder de rook van het nog grotere Tel Aviv naar het rustieke Azewijn. Binnen 24 uur ziet de wereld er voor het stel Strauss (beiden 76 jaar) compleet anders uit.

De ontdekkingsstocht naar het (oorlogs)verleden van hun families leidt op de eerste volledige dag in Nederland naar het verzetsmonument in Azewijn. Een dorp waar Harry Strauss, de oom van Beni, grote bekendheid genoot. Samen met zussen Diny en Betty zat hij tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergedoken in het dorp. „Iedereen in de buurt was daarvan op de hoogte, maar niemand praatte er openlijk over”, zegt Bennie Geerling, zoon van de toenmalige verzetsman Berend Geerling. „Wel was iedereen beducht dat er altijd iemand kon zijn die z'n mond open zou doen. Dan was het heel anders afgelopen.”

Juist dit soort verhalen zijn de reden voor het echtpaar Strauss om een week in Nederland te verblijven. Toen Beni ontdekte dat de Heemkundekring Bergh zeer gedetailleerde oorlogsverhalen heeft gepubliceerd, zag hij genoeg reden voor een derde bezoek aan zijn geboorteland Nederland. Als peuter vertrok hij naar Indonesië, daarna volgde al snel Israël.

Volledig scherm

Koffie drinken en praten over de oorlog bij het verzetsmonument in Azewijn. © Jan Ruland van den Brink

Dominante spraakwaterval

„In 2000 hebben we oom Harry nog bezocht”, zegt Beni. Tien jaar later stierf zijn oom, waardoor de twee het nu moeten doen met verhalen uit de tweede hand. In Azewijn praat hij deze maandagochtend onder meer met de nazaten van verzetshelden. Op die manier krijgt hij een nog beter beeld van hoe zijn oom was: een spraakwaterval die dominant maar vriendelijk was.

Zijn vrouw Sofi Strauss, een geboren Hongaarse, is blij met alle input. „De vader van Beni was namelijk het

tegenovergestelde van zijn broer Harry: heel gesloten en minder warm.”

Volledig scherm

Beni heeft een van de publicaties van Old Ni-je - het tijdschrift van Heemkundekring Bergh - vertaald in het Hebreeuws om zo aan het nageslacht en belangstellenden de geschiedenis door te geven. © Jan Ruland van den Brink

E Speuren naar ome Harry

Het is hun derde bezoek aan Nederland, maar nog nooit waren ze zó dicht bij het oorlogsverleden van hun familie als nu. Beni en Sofi Tirosh bezochten gisteren Azewijn, de plek waar de oom van Beni zat ondergedoken, en spraken met nazaten van de lokale verzetshelden.

Kay Scholten

Azewijn

Van een grote stad onder de rook van het nog grotere Tel Aviv naar het rustieke Azewijn. Binnen 24 uur ziet de wereld er voor het stel Strauss (beiden 76 jaar) compleet anders uit.

De ontdekkingsstocht naar het (oorlogs)verleden van hun families leidt op de eerste volledige dag in Nederland naar het verzetsmonument in Azewijn. Een dorp waar Harry Strauss, de oom van Beni, grote bekendheid genoot. Samen met zussen Diny en Betty zat hij tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergedoken in het dorp. „Iedereen in de buurt was daarvan op de hoogte, maar niemand praatte er openlijk over”, zegt Bennie Geerling, zoon van de toenmalige verzetsman Berend Geerling. „Wel was iedereen beducht dat er altijd iemand kon zijn die z'n mond open zou doen. Dan was het heel anders afgelopen.”

Oorlogsverhalen

Juist dit soort verhalen zijn de reden voor het echtpaar Strauss om een week in Nederland te verblijven. Toen Beni ontdekte dat de Heemkundekring Bergh zeer gedetailleerde oorlogsverhalen heeft gepubliceerd, zag hij genoeg reden voor een derde bezoek aan zijn ge-

▲ Beni (l) en Sofi Tirosh, aan tafel, bij het oorlogsmonumentje in Azewijn. Rechts Bennie Geerling. FOTO: JAN RULAND VAN DEN BRINK

Iedereen in de buurt was op de hoogte, maar niemand praatte er over

- Bennie Geerling

boorteland Nederland. Als peuter vertrok hij naar Indonesië, daarna volgde al snel Israël.

Spraakwaterval

„In 2000 hebben we oom Harry nog bezocht”, zegt Beni. Tien jaar later stierf zijn oom, waardoor de twee het nu moeten doen met verhalen uit de tweede hand. In Azewijn praat hij deze maandagochtend onder meer met de nazaten van verzetshelden. Op die manier krijgt hij een nog beter beeld van hoe zijn

oom was: een spraakwaterval die dominant maar vriendelijk was. Zijn vrouw Sofi Strauss, een geboren Hongaarse, is blij met alle input. „De vader van Beni was namelijk het tegenovergestelde van zijn broer Harry: heel gesloten en minder warm.”

Sofi's familie zat tijdens WO II deels in Groningen ondergedoken. Er is maar weinig informatie beschikbaar over de gebeurtenissen aldaar. Haar opa en oma werden vermoord in Auschwitz, maar haar

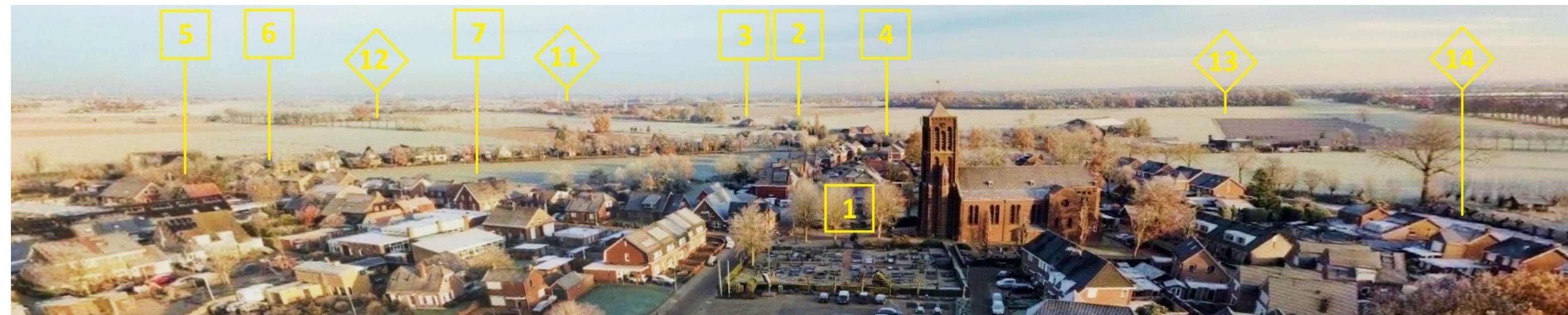
moeder - die ondergedoken zat in Hongarije - repte nooit met een woord over de oorlog. „Dat was niet interessant voor ons, zei ze dan.”

Later deze week gaat het stel in Groningen wel een poging doen om meer familiegeschiedenis te ontbloten. Dan hebben ze er al wandelingen door 's-Heerenberg en Azewijn op zitten. „Het waren helden hier”, vindt Sofi. „Het was niet een easy thing om mensen ergens onder te brengen. Wij zijn daar erg dankbaar voor.”

Ook op onderzoek in Groningen

Sofi's familie zat tijdens WO II deels in Groningen ondergedoken. Er is maar weinig informatie beschikbaar over de gebeurtenissen aldaar. Haar opa en oma werden vermoord in Auschwitz, maar haar moeder - die ondergedoken zat in Hongarije - repte nooit met een woord over de oorlog. „Dat was niet interessant voor ons, zei ze dan.”

Later deze week gaat het stel in Groningen nog wel een poging doen om meer familiegeschiedenis te ontbloten. Dan hebben ze er al wandelingen door 's-Heerenberg en verzetsdorp Azewijn op zitten. „Het waren helden hier”, vindt Sofi. „Het was niet een easy thing om mensen ergens onder te brengen. Wij zijn daar erg dankbaar voor.”

סיור להכרת הסביבה

הכנסיה ובית הקברות	1	De Kerk & begraafplaats
ה"וילה"	2	De "Villa"
הבית של אגנס ויופ גרבן	3	Het huis van Agnes & Joep Garben
הבית של ד"ר דאל	4	Het huis van Dr. Daal
הבית של פריץ באייאר	5	Het huis van Frits Beijer
הבית של טון הטלאר	6	Het huis van Teun Hettelaar
הבית של משפחת סכונמאקר	7	Het huis van de familie Schoenmaker
אזוויין הקטנה	11	Klein Azewijn
הקלאקרט	12	De Klakert
הרייף	13	De Reef
האגם	14	De Laak

7

6

5

6

7

5

הסבר על פי יומן המלחמה של הארי שטראוס:

הארי שטראוס הסתתר שנה אחת, 1943, אצל פריץ באייאר (5).
 טון הטלאר (6) שגר מעבר לרחוב, חבר המחותרת סייע לו בכל תקופת המסתור.
 בית משפחת סכונמאקר (7) היה המפלט של הארי כשמצב הרוח של פריץ באייאר היה גרוע.
 בתחילת הרחוב, נראה מגדל הכנסיה (1) מציץ מעל הבית של משפחת סכונמאקר.

4

הסבר על פי יומן המלחמה של הארי שטראוס:

ד"ר דאל (4) שימש כרופא של המחותרת.
 טיפל בהארי, דיני ובטי בתקופת המסתור וכן באחרים שטופלו על ידי המחותרת :
 פליטים שנמלטו מגרמניה וצוותי אוויר של חילות הבריית שמטוסיהם נפלו
 בקרבות.

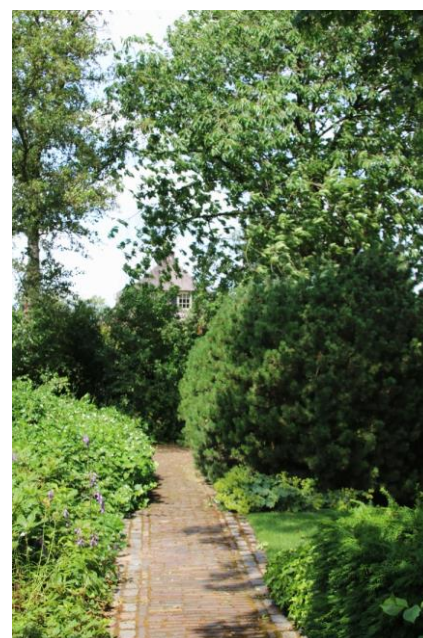

2

מבט מה"וילה" אל 3

מבט מ-3 אל ה"וילה"

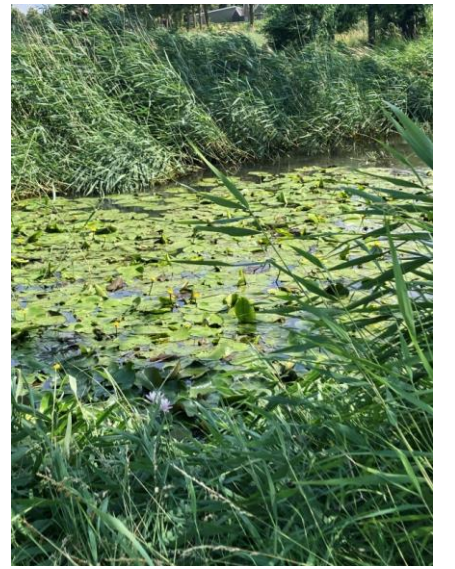

הסבר על פי יומן המלחמה של הארי שטראוס:

הארי הסתתר אצל אגנס ויופ גרבן מתחילת 1944 ועד לשחרור באפריל 1945. בטי ודיני הצטרפו גם הן למסתור כשבועיים לאחר הגעתו של הארי, עקב חשש שיתגלו במסתור בו שהו עד אז בדירן.

14 האגם

12 הקלאקרט מבט מצפון

מבט מהקלאקרט אל העיירה מדרום

's-Heerenberg
השלמות

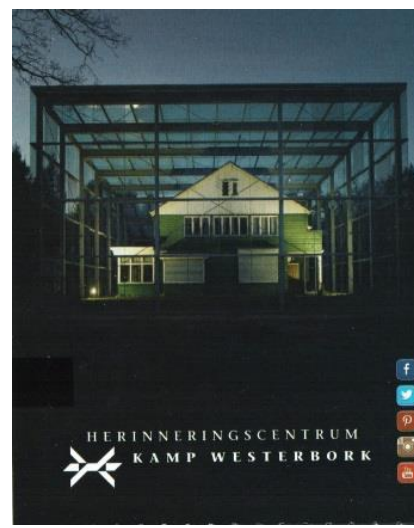
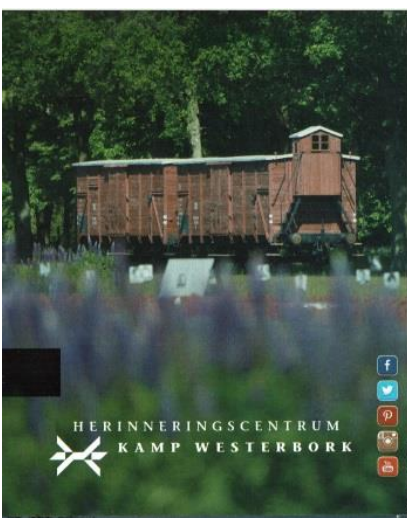
Huis Bergh
בית ברג

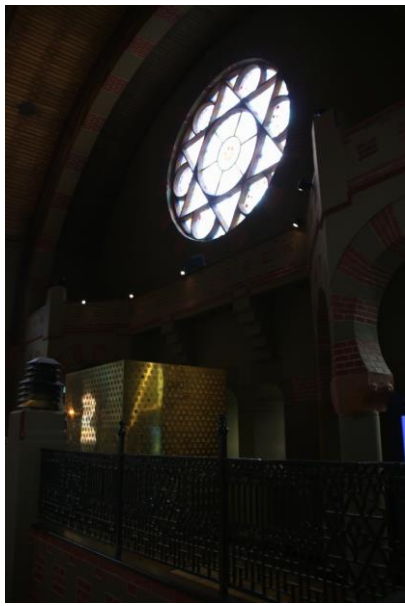

בית הספר של
הכמרים הלבנים

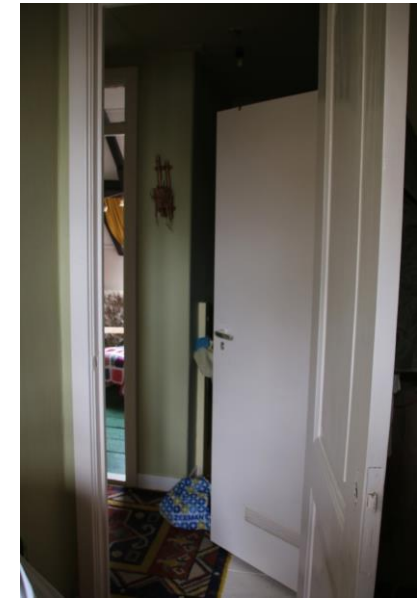

מקום מחנה המעבר ממנו נשלחו יהודי הולנד למחנות ההשמדה

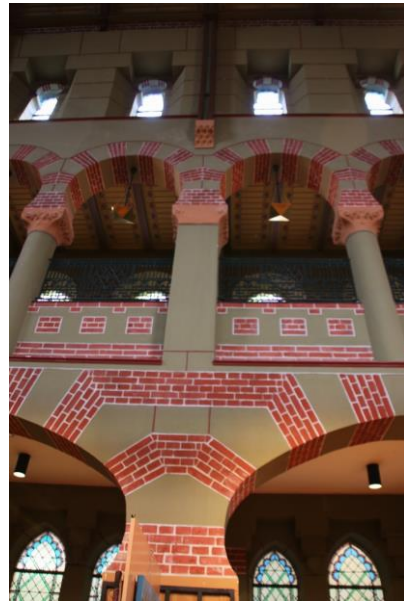

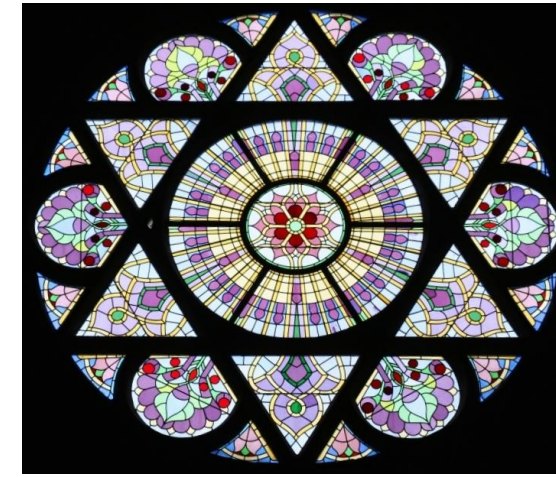
Kleine Badstraat 11

הבית של משפחת כהן
(סבתא הייקה)

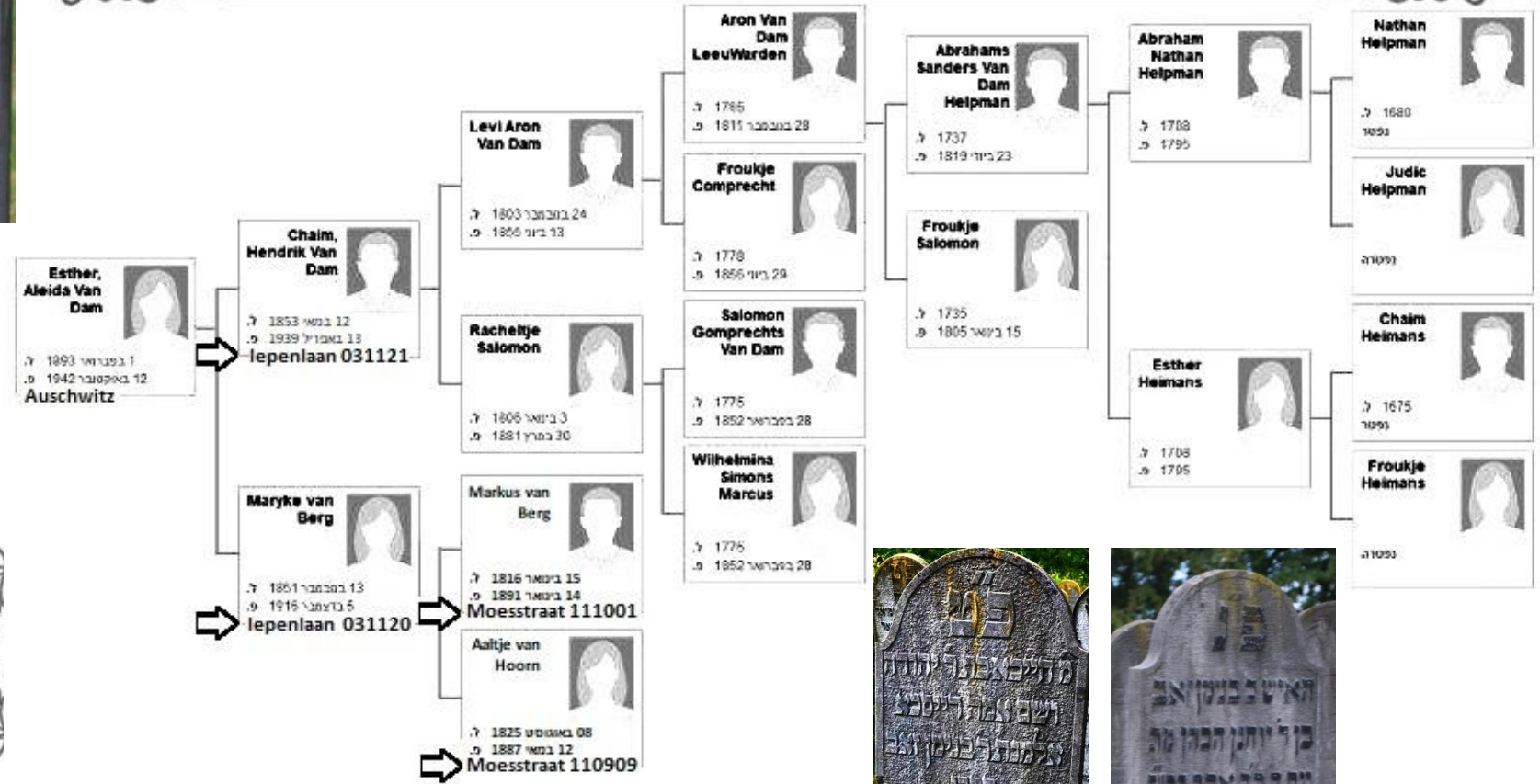

בית הכנסת הגדול

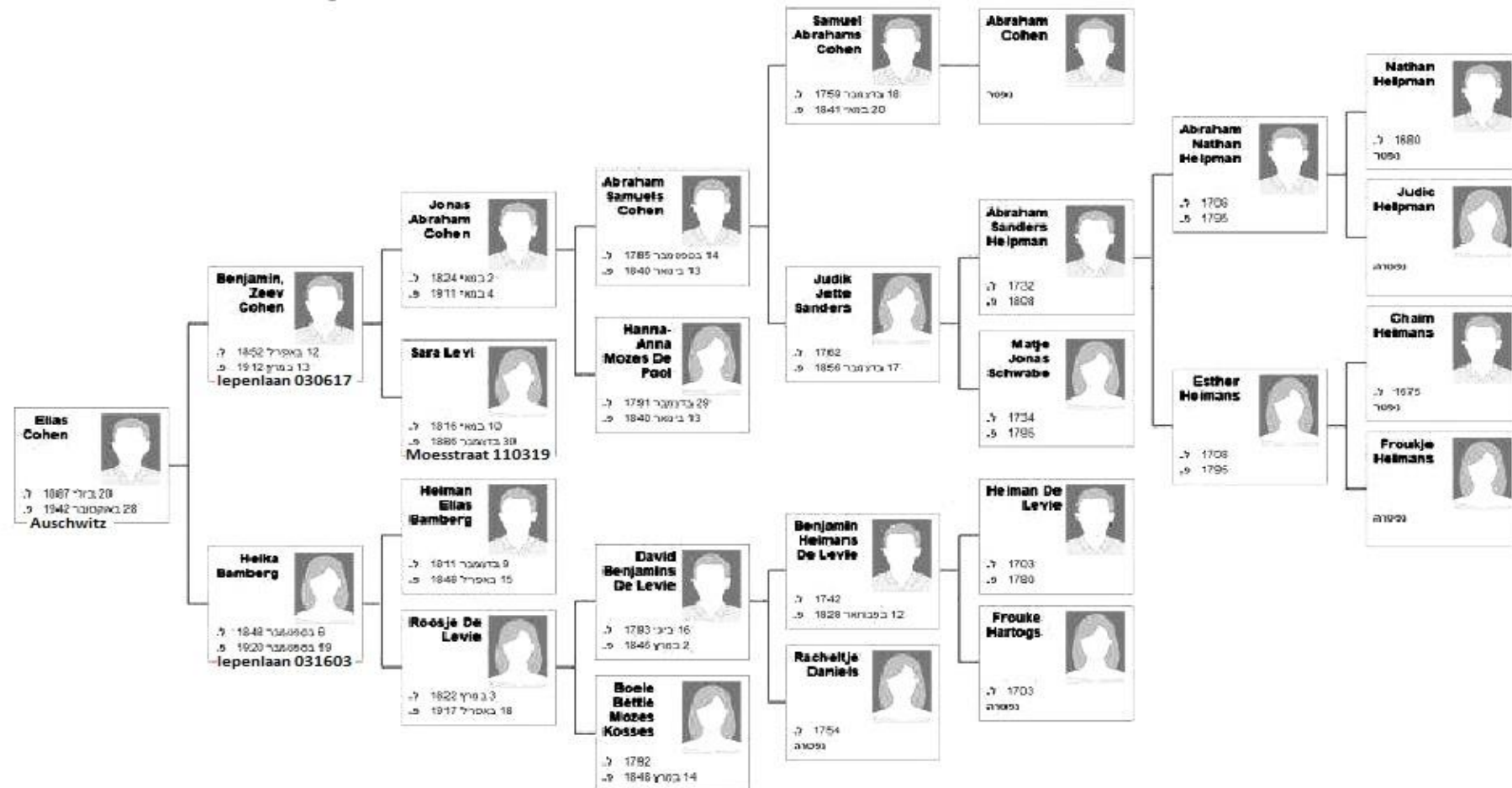

תרשים אבות של Esther , Aleida Cohen [Van Dam]

בית הקברות היהודי באיפרלאן

תרשים אבות של Elias Cohen

החלקה היהודית בבית הקברות במוסטראט

האנדרטה היהודית

פגישה עם הטי
(בת של הארי)

פארק וונדל

רחוב וונדל
- בית מספר 60
מקום המסתור הראשון של סבתא הייקה

ההורים של סבתא הייקה ואחותה

ההורים של סבא יוס

אנדרטה לאומית של הנספים בשואה

דוד של סבא יוס

בן דוד של סבא יוס

